

Nr 7

Socialförsäkringsutskottets betänkande i anledning av motion angående grupplivförsäkring för hemmafruar.

I motionen 1971: 344 av herr *Johansson* i Skärstad *m. fl.* behandlas det problem som i ekonomiskt hänseende uppstår för en familj i samband med att en hemmaarbetande hustru avlider. Motionärerna anför att vissa kategorier kunnat ordna ett tillfredsställande försäkringsskydd genom att hustrun anslutits till mannens kollektiva grupplivförsäkring. I många fall har emellertid denna lösning inte stått till buds och motionärerna vill därför att hustrur skall få lagenlig rätt att mot erläggande av avgift inträda i sin makes grupplivförsäkring.

Motionärerna yrkar »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anholder om utredning av hemmafruarnas trygghetsfrågor i enlighet med de i motionen anförda riktlinjerna».

Grupplivförsäkringar

Under 1960-talet har grupplivförsäkringar trätt i kraft för stora delar av det svenska folket. Praktiskt taget alla kollektivt anställda omfattas av *tjänstegrupplivförsäkringar* för vilka arbetsgivarna betalar premien. I allt väsentligt gäller samma villkor för alla dessa försäkringar. Vid en försäkrad arbetstagares frånfälle utgår helt grundbelopp med 31 500 kr., om den försäkrade vid dödsfallet ej fyllt 55 år och efterlämnar make eller barn eller föräldrar. För varje barn under 17 år utgår tilläggsbelopp med 9 000 kr. För barn mellan 17 och 20 år utgår tilläggsbelopp med 8 000–5 000 kr. För försäkrade som vid dödsfallet är 55–67 år trappas grundbeloppet successivt av till 4 000 kr.

Den försäkrade arbetstagarens make eller maka är, även om egen anställning inte föreligger, ansluten till tjänstegrupplivförsäkring. Detsamma gäller kvinna som under äktenskapsliknande förhållanden sammanbor med den försäkrade. Vid makes dödsfall utgår begravningshjälp med 2 000 kr. och halvt tilläggsbelopp med 4 500 kr. för varje gemensamt hemmaboende barn under 17 år.

Tjänstegrupplivförsäkringar omfattar i dag ca 3 milj. anställda och 680 000 medförsäkrade makar. Vid sidan om tjänstegrupplivförsäkringar har utvecklats en vidsträckt verksamhet med grupplivförsäkringar omfattande olika kategorier människor. Försäkringarna byggs upp med de mest olikartade kollektiv som bas. De kan omfatta medlemmar i en

facklig organisation eller annan förening, mödrar med barn under 16 år, fastighetsägare som belånar sina hus i ett visst kreditinstitut etc. Dessa former av grupplivförsäkringar lämnar regelmässigt utrymme för medinträde för den försäkrades maka eller make. Till vissa försäkringar ansluts makar automatiskt, i andra fall fordras särskild anmälan. I sistnämnda fall uppställs krav på att en dominerande del av makarna skall vara anslutna för att försäkringen i den delen skall träda i kraft. De frivilliga grupplivförsäkringarnas skydd vid makes frånfälle är i allmänhet fullständigare än tjänstegrupplivförsäkringarnas på det sättet att förekomsten av barn inte är villkor för ersättning. De frivilliga grupplivförsäkringarna omfattar ca 3 milj. direkt försäkrade och ca 900 000 medförsäkrade makar.

Tidigare riksdagsbehandling

Frågan om en obligatorisk dödsfallsförsäkring har vid åtskilliga tillfällen behandlats av riksdagen. Här må hänvisas till redogörelsen i *2LU 1967: 44*.

Vid 1967 års riksdag prövades frågan om införande av en allmän grupplivförsäkring. *Andra lagutskottet* yttrade då i sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 44:

Utvecklingen beträffande grupplivförsäkringar har gått snabbt. Antalet arbetstagare som omfattas av tjänstegrupplivförsäkringar är i dag avsevärt fler än för fyra år sedan, då försäkringsformen fick sitt genombrott. Framför allt har försäkringsskyddet blivit effektivare genom att flertalet grupplivförsäkringar kompletterats så att även för make till försäkrad ges ett icke obetydligt skydd i de fall då minderåriga barn finns i familjen. Härigenom har motionärernas syfte att bereda försäkringsskydd vid hemarbetande hustrus död väsentligen tillgodosetts i varje fall då verkligt behov därav föreligger. Beträffande personer som ej har tjänstegrupplivförsäkring vill utskottet framhålla att vederbörande genom frivillig grupplivförsäkring i regel kan få samma skydd som en tjänstegrupplivförsäkring erbjuder och att det endast i sällsynta fall torde förhålla sig så, att den som är intresserad av att erhålla ett försäkringsskydd på kollektiv basis är betagen denna möjlighet. Mot angivna bakgrund och med hänsyn till vad utskottet framhöll vid riksdagsbehandlingen 1966 – nämligen att frågan om förbättring och utökning av det sociala trygghetssystemet är föremål för utredning i olika avseenden – kan utskottet inte finna det motiverat att ingripa på området lagstiftningsvägen. Det är självfallet ur allmän synpunkt av värde att medborgarna söker förbättra sitt efterlevandeskydd utöver det som erbjuds genom samhälleliga åtgärder. Det är därför önskvärt att en god anslutning erhålles till de olika försäkringsformer, som finns på området. Bristande kännedom om existerande försäkringsmöjligheter kan medverka till att vissa människor ej av eget initiativ förbättrar sitt försäkringsskydd. Det finns dock anledning räkna med att försäkringsanstalterna liksom hitintills kommer att föra en aktiv upplysningsverksamhet på detta område.

Vid utskottsutlåtandet var fogad en reservation av företrädarna i utskottet för folkpartiet och centerpartiet. I reservationen yrkades att riksdagen hos Kungl. Maj:t skulle anhålla om »en kartläggning av behovet av ökat skydd genom grupplivförsäkring samt om en utredning avseende möjligheterna att införa ett allmänt försäkringsskydd liknande det som i form av grupplivförsäkring genom kollektivavtal tillförsäkrats vissa grupper på arbetsmarknaden».

En motion med samma yrkande som i den nu förevarande avslogs av *fjolårets riksdag* på hemställan av *andra lagutskottet*, som behandlade motionen i *utlåtandet nr 10*. Utskottet anförde bl. a.:

Enligt utskottets bedömning har praktiskt taget alla som önskar tillhöra en grupplivförsäkring möjlighet därtill. Tjänstegrupplivförsäkringar inkluderar makar och även de flesta frivilliga grupplivförsäkringar innebär möjlighet till makeanslutning. Något behov av lagstiftning av den art motionärerna syftar till kan inte anses föreligga och utskottet avstyrker därför motionsyrkandet. De problem som kan ligga bakom motionen torde främst hänga samman med bristande kunskap bland medborgarna om olika försäkringsmöjligheter. Det finns anledning räkna med att försäkringsbolagen liksom hittills kommer att vara aktiva när det gäller upplysningsverksamhet på det aktuella området.

Utskottet

I förevarande motion behandlas försäkringsskyddet för familjer i samband med hustruns bortgång. Motionärerna gör gällande att hustru i många fall saknar möjlighet att ansluta sig till mannens kollektiva grupplivförsäkring. De föreslår att hustru skall få lagenlig rätt att mot erläggande av avgift inträda i sin makes grupplivförsäkring.

En likalydande motion behandlades av *andra lagutskottet* under *fjolårets riksdag*. I sitt utlåtande, som var enhälligt, erinrade utskottet inledningsvis om den starka expansion som under den senaste tioårsperioden skett i fråga om försäkringsbolagens verksamhet med grupplivförsäkringar. Utskottet konstaterade att praktiskt taget alla kollektivavtalsanställda omfattades av tjänstegrupplivförsäkringar och att även de anställdas makar var anslutna till dessa försäkringar. Även beträffande de frivilliga grupplivförsäkringarna, som enligt utskottet omfattade 2,5 miljoner direkt försäkrade, framhöll utskottet att de flesta av dessa innebär möjlighet till makeanslutning. Med hänsyn härtill ansåg utskottet något behov av den föreslagna lagstiftningsåtgärden inte föreligga, och utskottet avstyrkte därför motionsyrkandet. Utskottets hemställan bifölls av riksdagens båda kamrar utan debatt.

Någon anledning för riksdagen att i år intaga annan ståndpunkt föreligger enligt utskottets mening inte. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet motionsyrkandet och hemställer

att motionen 1971: 344 inte föranleder någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 2 mars 1971

På socialförsäkringsutskottets vägnar

ERIC CARLSSON

Närvarande: herrar Carlsson i Vikmanshyttan (c), Lundberg (s), Jons-
son i Mora (fp), Fredriksson (s), Ringaby (m), fröken Sandell (s), herrar
Magnusson i Nennesholm (c), Karlsson i Ronneby (s), Mundebo (fp),
fru Håvik (s), herr Björck i Nässjö (m), fröken Pehrsson (c), herrar
Hermansson i Malmberget (vpk), Marcusson (s)* och Signell (s).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.